

סוכה פרק ראשון סוכה

ב.

עין משפט נר מצוה

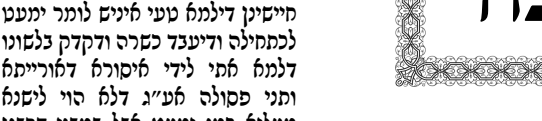
א א מיי פ"ד מלכות סוכה הלכה א סמג עשין מג טושי"ע א"ח ס"י מלג סעיף א:
 ב ב מיי שם טושי"ע שם סעיף ב:
 ג ג מיי שם הלכה ב סמג שם טושי"ע א"ח סימן מל סעיף ב:
 ד ד מיי שם פ"ה הלכה יט וסמג שם טושי"ע א"ח ס"י מלג סעיף א:
 ה ה מיי פ"ו מלכות שבת הלכה יד סמג עשין דרבנן א טושי"ע א"ח ס"י שסג סעיף ו:
 ו ו מיי פ"ז מהל' סוכה הלכה ה סמג עשין מג טושי"ע א"ח סימן מלג סעיף א:
 ז ז מיי פ"ח סימן מלג סעיף א:

רבינו חננאל

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ודי יהודה מבשרי. ותנן בעירובין כברי שהיא גבוה מעשרים אמה ימעט, מאי שנא מברי דתני תקנתא, כלומר ימעט זה הגובה, ויריד הקורה למטה מעשרים אמה ויתקן המבוי והוכשר. ולגבי סוכה תני פסולה, לתני נמי גבי סוכה ימעט. שנינו סוכה שפסולתה בגובה מדאורייתא, ונפיש מילה, תני פסולה. מברי שהיא מדרבנן כ"י, ובאו הגובה את בני ישראל, ופולס בסוכה רבה אמר מהא, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, כל סוכה שאינה ידועה דהאי סוכה היא סוכה. ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה דלא שלטא ביה עינא, לפיכך פסולה. ור' יירא [אמר] מדכתיבן וסוכה תהיה לצל יומם מחורב וגו', ובתו [כי] בסוכות הושבתי את בני ישראל, ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה שאין החמה זורחת כגון המנועים החמה ונמצא צל מפני חמה, ושני ההם דל עשתרות קרנים המנועים החמה ונמצא צל סוכה, הכא אם הסדר הדפנות תמצא ב' כל צל הסכך במקום אחר רחוק מזה המקום שהוא תחת הסכך כי הוא מיציל. רבא אמר מדכתיב בסכת תשבוע שבעת ימים, ז' ימים בלבד, שמע מינה דירת עראי בנינו, ולמעלה מעשרים אמה ודאי דירת קבע היא ואינה דירת עראי, לפיכך פסולה. אבל למטה מכ' אמה דמשכחת לה דעביד איניש דירת עראי אע"ג דעביד לה מעין דירת קבע כשרה.

א) כ"ו נוסף עפ"י כתי' והמקום פטורגרים הוא ע"פ השערה.
 ב) נראה דמילה זו מיומרת.

סוכה. מאי שנא גבי סוכה דתני פסולתה ומאי שנא גבי מבי דתני דתני תקנתא. והא דלא פריך מאי שנא גבי דתני פסולה ותקנתא דתנן דתני פסולה לולב הגזול (לקמן דף ל"ב:) או שהיו ענזיו מרובין מעליו פסול ואם מיעטין כשר דלא פריך אלא מסוכה ומזוי שדיים שזה לענין גבוה ושינה לשון משנתו ועוד דגבי דתני פסולה דתני תקנתא ד"ד אמיתא כיון (א) דגדולו בפסול תו לית ליה תקנתא: **דאורייתא תני פסולה.** דלי הוה תני ימעט חיישין דילמא טעי איניש לומר ימעט לכתחילה ודיעבד כשרה ודקדק בלשונו דלמא אתי לדי איסורא דאורייתא ותני פסולה אע"ג דלא הוי לישנא מעליא כמו ימעט אבל במזוי דרבנן לא חייש ותנא ימעט שהוא לישנא מעליא כדאשכחן בריש פסחים (דף ג' א.) שעסק הכתוב כמה אומות שלא להזילא דבר מגונה מפיו וזקנוטרס לא פירש כן אי נמי יש לומר דלשון ימעט משמע חומר דרבנן בעלמא ופסולה משמע דאורייתא וזכרנו במה מדליקין (שבת דף ק"ב.) דאמרינן נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמזוי אגב דתנן כסוכה נקט נמי גבי נר חנוכה פסולה א"י אי הוה תני ימעט הוה משמע כמות שהיתה מדלקת שפילתה זה אינו למאן דאמר הדלקה עושה מזה ואפי' למ"ד הנחה עושה מזה חיישין דהרואה אומר לזרכו הוא מדליקה כדאמרינן גבי הדליקה פניני והניחה צחון: **אמר רבה אמר קרא אבינו ידעו כ"ו.** קמא קשה ללישנא קמא דברי עירובין (דף ג' א.) גבי מקלית סוכה חמשה עשרים דלאמר רבה הסוכה פסולה הא שלטה זה עינא כיון דאין חללה עשרים ורבה גרס התם כי הכא דהא רבא פליג התם ואמר זה ויהי כשר חלל סוכה תנן חלל מזוי תנן ויהי לומר דהא מפרש התם טעמא משום דסוכה דביחיד קא הוי לא קשה מדכר וזימנין דמישקיל מלמחמת עוזי הסכך הנכנס לתוך עשרים וקיימא כולה למעלה מעשרים ורבינא זה רבנן מ"מ משמע דמדאורייתא כשרה: **כ"י עביד ליה דירת קבע שפיר דמי.** דאע"ג דיש לפרש קרא בדירה שאינה ראויה אלא לשבעה למעוטי קבע משמע ליה קרא דתנא לשיעורא לאורוייך לך מדת גובהה כל' בסוכה שאפשר לעשות עראי וא"ת וכיון דלא חיישין אלא שמהא ראויה לעשות עראי ואע"פ שעושה אותה קבע א"כ אמאי אמר (תענית דף ק"ג.) גשמים סימן קללה צחג והלא יבול

לקבוע הנסרים במסמרים שלא ירדו גשמים בסוכה ואפילו תימאני לומר דאסור משום גזרת תקנה כי היכי דאמר לקמן בפירקין דאי מכשרת זהו אחי לנימיר מה לי לסכך זהו מה לי לישב תחת תקרת ביתי וציתו ודאי פסול מדאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל ימות השנה מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא שייכא לתקנה. לנימיר שהגשמים סימן קללה וי"ל דנהי דלא חיישין בדפנות אי עבד להו קבע מ"מ בסוכה שעיקר הסוכה על שם הסכך לא מיתכשרה עד דעבד לה עראי ומה"ט נמי ניחא לרבי יודא דדריש כולוהו

לכבוע הנסרים במסמרים שלא ירדו גשמים בסוכה ואפילו תימאני לומר דאסור משום גזרת תקנה כי היכי דאמר לקמן בפירקין דאי מכשרת זהו אחי לנימיר מה לי לסכך זהו מה לי לישב תחת תקרת ביתי וציתו ודאי פסול מדאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל ימות השנה מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא שייכא לתקנה. לנימיר שהגשמים סימן קללה וי"ל דנהי דלא חיישין בדפנות אי עבד להו קבע מ"מ בסוכה שעיקר הסוכה על שם הסכך לא מיתכשרה עד דעבד לה עראי ומה"ט נמי ניחא לרבי יודא דדריש כולוהו

סוכה. ורבי יהודה מכשיר. בגמרא (א) מפרש פלוגמתייהו: ושאינה גבוהה עשרה. בגמרא (ב) מפרש טעמא: שלש דפנות. נמי בגמרא (ג) יליף להו: ושחמשה מרובה מלמטה. המועט בטל כרוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרויה סוכה: **גבי מזוי שהוא גבוה.** מזוי שהוא סמום משלש דדדין וראשו פתוח לרשות הרצים וחצירות פתוחות לו ויואלות וצאות לרשות הרצים הרי הוא רשות היחיד לזני חצירות ואסרו חכמים להזילא מרשותו לרשות חצירו בלא עירוב שהחצירות כל אחת רשות לעממה והמזוי רשות לכולן והלכיו צו שיתוף להשתתף כל החצירות צפת או ציין ולהניח השיתוף בלחמת מן החצירות. ולפי שאין לו מחיצה רביעית וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרצים הלכיו היכר בלאשו הפתוח לרשות הרצים או למי זוקף או קורה מכותל לכותל ואם גבוהה הקורה מעשרים אמה: **ימעט.** ישפיל: אינו לריך. והתם מפרש טעמא: **סוכה מדאורייתא.** דעשרים אמה דילה ילפינן מדאורייתא וקודם שנסנית המשנה נאמרה שיערה סמיני: **סני פסולה.** שייך למיתני זה לשון פסול לומר לא נעשית כמורה וכהלכה: **מזוי.** דכוליה מדרבנן דמדאורייתא סגי ליה בשלש מחיצות ואינו לריך לקורה זו אלא מדרבנן: **סני סקנתא.** דלא שייך למיתני זה לשון פסול דמאן הילא קודם שנסנית משנה זו הרי פסולה כדאמרינן מלמחמת דתני דאורייתא (ס"ח.) תני פסולה. האיל וכו' ומימות משה מתנה מהם זו וצאו חכמים לפרש לך שזה לא עשה כן פסולה, שייך למיתני זה לשון פסולת ואף על גב דמהניא זה תקנתא, כל כמה דלא מתקן לה איקריא פסולה (ס"ח.) מברי דרבנן. דל עיקריה דרבנן הוא לא שייך למיתני ביה לשון פסולת, שיהי כלן מהמילא להלאות עסקי מזוי ומימותו ומאי פסול שייך למיתני, רבמי לא הודיעך רבנן שיעוריה כפי ליתמי חט לא עשה כן פסול (ס"ח.) **דאורייתא נמי תני תקנתא.** בעלמא נמי תני אחריתא (ס"ח.) דנפיש מעלה מילתא. שלש דפנות ושאינה גבוהה עשרה ושחממה מרובה מילתא (ס"ח.) פסיק ותני פסולה. דהשתא מי כיל ותני להו טולוהו תמא, דלי הוה תני תקנתא לא הוי מזי לעריטו ולמתניו, דנשאין לה שלש דפנות צדי למיתמי עשה לה דופן, ובשאינה גבוהה צדי למיתמי גיבוי, ובשחממה מרובה מילתא יוסף על סככה, ואמר מר (פסחים ג') לעולם ישנה אדם לתלמידי דרך קלרה (ש"רובי ב.) דל. הסך (ויקרא י"ח.)

סוכה. ורבי יהודה מכשיר. בגמרא (א) מפרש פלוגמתייהו: ושאינה גבוהה עשרה. בגמרא (ב) מפרש טעמא: שלש דפנות. נמי בגמרא (ג) יליף להו: ושחמשה מרובה מלמטה. המועט בטל כרוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרויה סוכה: **גבי מזוי שהוא גבוה.** מזוי שהוא סמום משלש דדדין וראשו פתוח לרשות הרצים וחצירות פתוחות לו ויואלות וצאות לרשות הרצים הרי הוא רשות היחיד לזני חצירות ואסרו חכמים להזילא מרשותו לרשות חצירו בלא עירוב שהחצירות כל אחת רשות לעממה והמזוי רשות לכולן והלכיו צו שיתוף להשתתף כל החצירות צפת או ציין ולהניח השיתוף בלחמת מן החצירות. ולפי שאין לו מחיצה רביעית וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרצים הלכיו היכר בלאשו הפתוח לרשות הרצים או למי זוקף או קורה מכותל לכותל ואם גבוהה הקורה מעשרים אמה: **ימעט.** ישפיל: אינו לריך. והתם מפרש טעמא: **סוכה מדאורייתא.** דעשרים אמה דילה ילפינן מדאורייתא וקודם שנסנית המשנה נאמרה שיערה סמיני: **סני פסולה.** שייך למיתני זה לשון פסול לומר לא נעשית כמורה וכהלכה: **מזוי.** דכוליה מדרבנן דמדאורייתא סגי ליה בשלש מחיצות ואינו לריך לקורה זו אלא מדרבנן: **סני סקנתא.** דלא שייך למיתני זה לשון פסול דמאן הילא קודם שנסנית משנה זו הרי פסולה כדאמרינן מלמחמת דתני דאורייתא (ס"ח.) תני פסולה. האיל וכו' ומימות משה מתנה מהם זו וצאו חכמים לפרש לך שזה לא עשה כן פסולה, שייך למיתני זה לשון פסולת ואף על גב דמהניא זה תקנתא, כל כמה דלא מתקן לה איקריא פסולה (ס"ח.) מברי דרבנן. דל עיקריה דרבנן הוא לא שייך למיתני ביה לשון פסולת, שיהי כלן מהמילא להלאות עסקי מזוי ומימותו ומאי פסול שייך למיתני, רבמי לא הודיעך רבנן שיעוריה כפי ליתמי חט לא עשה כן פסול (ס"ח.) **דאורייתא נמי תני תקנתא.** בעלמא נמי תני אחריתא (ס"ח.) דנפיש מעלה מילתא. שלש דפנות ושאינה גבוהה עשרה ושחממה מרובה מילתא (ס"ח.) פסיק ותני פסולה. דהשתא מי כיל ותני להו טולוהו תמא, דלי הוה תני תקנתא לא הוי מזי לעריטו ולמתניו, דנשאין לה שלש דפנות צדי למיתמי עשה לה דופן, ובשאינה גבוהה צדי למיתמי גיבוי, ובשחממה מרובה מילתא יוסף על סככה, ואמר מר (פסחים ג') לעולם ישנה אדם לתלמידי דרך קלרה (ש"רובי ב.) דל. הסך (ויקרא י"ח.)

מוסף רש"י
 דתני תקנתא. דתני ימעט ולא תנא פסול (ש"רובי ב.) **סוכה דאורייתא.** דטעמא דריה דאורייתא כדאמרינן מלמחמת דתני דאורייתא (ס"ח.) תני פסולה. האיל וכו' ומימות משה מתנה מהם זו וצאו חכמים לפרש לך שזה לא עשה כן פסולה, שייך למיתני זה לשון פסולת ואף על גב דמהניא זה תקנתא, כל כמה דלא מתקן לה איקריא פסולה (ס"ח.) מברי דרבנן. דל עיקריה דרבנן הוא לא שייך למיתני ביה לשון פסולת, שיהי כלן מהמילא להלאות עסקי מזוי ומימותו ומאי פסול שייך למיתני, רבמי לא הודיעך רבנן שיעוריה כפי ליתמי חט לא עשה כן פסול (ס"ח.) **דאורייתא נמי תני תקנתא.** בעלמא נמי תני אחריתא (ס"ח.) דנפיש מעלה מילתא. שלש דפנות ושאינה גבוהה עשרה ושחממה מרובה מילתא (ס"ח.) פסיק ותני פסולה. דהשתא מי כיל ותני להו טולוהו תמא, דלי הוה תני תקנתא לא הוי מזי לעריטו ולמתניו, דנשאין לה שלש דפנות צדי למיתמי עשה לה דופן, ובשאינה גבוהה צדי למיתמי גיבוי, ובשחממה מרובה מילתא יוסף על סככה, ואמר מר (פסחים ג') לעולם ישנה אדם לתלמידי דרך קלרה (ש"רובי ב.) דל. הסך (ויקרא י"ח.)

עשירות קרנים. שני הרים גדולים והשפלה ביניהם ומתוך גובה ההרים אין חמה זורחת שם בשפלה: **דל דפנות ליכא לל סוכה.** שחמה צאה מתחת' נמצא שמה בטל: **שבעת ימים.** סוכה של שבעה ותו לא דהיינו עראי ודייה במחיצות קלות: **למעלה מעשרים.** כריך לעשות יסודותיה ומחיצותיה קבועין שלא תפול: **עד עשרים אמה דאדם עושה כו'. שפיר דמי דודאי יש בכלל קבע עראי והרי עשה כמורה ועל כרחק לא הקפידה תורה על העראי אלא לשה שיעור לתת לך שיעור בגובהה שמהא יכולה לעמוד ע"י יחידות עראי: כולוהו**

מדכתי' וסוכה תהיה ללל הא כתי' נמי מורס וממטר וניבעי נמי שלא ירדו גשמים לתוכה אלא ודאי משום דבעינן סככה עראי וא"כ הוה ליה קבע: כרבי